

Hankintatoiminnan kehittäminen yhdessä palveluntuottajien kanssa

13.3. 2024 PxP

Väylävirasto
Trafikledsverket

Hankintajohtaja Väylävirastossa 1.1.2021-

- vastaa viraston **hankintatoimen kehittamisestä**.
- johtaa ja kehittää Väyläviraston (ja ELY-L) hankintatoimen toimintamalleja **yhteistyössä toimialojen ja toimintojen** kanssa sekä hyväksyy merkittävät hankinnan linjaukset toimialajohtajia kuultuaan.
- tukee ja ohjaa viraston linjaorganisaatiota ja johtoryhmätyöskentelyä hankintoihin liittyvissä strategisissa ja yhtenäistä toimintaa tukevissa kysymyksissä.
- **kuullaan hankintoihin liittyvissä** vaativissa markkinaoikeuskäsittelyissä ja hankintaoikaisuvaatimusten käsittelyssä, **merkittävien suora hankintojen** valmistelussa sekä muissa merkittävissä hankinta-asioissa ja hankinnoissa.
- johtaa viraston hankintatoimen kehittämisen ohjausryhmää ja **hankintakategoriatyötä** sekä hankintatointa koskevaa sidosryhmäyhteistyötä.

Painopisteet 2024

1. **Markkinatiedon** laajempi hyödyntäminen
2. **Ympäristökriteerit** käyttöön soveltuvin osin
3. Lisäpanostusta **konsulttien johtamiseen**
4. Hankintavaiheen **kattava vuoropuhelu**
5. **Toimintakulttuurin** kehittäminen entistä enemmän yhteistyöllä tekemiseen, johon pitää tarvittaessa koko sopimusta toteuttavaa tiimiä **valmentaa**

Ajankohtaista - hankintoja

Väylävirasto & ELYt tilaajana - v.2023 tehdyt uudet sopimukset

Väylävirasto:

3 426 sopimusta **1 023,6 M€**

ELY-keskukset:

1 187 sopimusta **580,5 M€**

yhteensä:

4 613 sopimusta **1 604,1 M€**

Hankintakategoria-kohtaisesti suurimmat

- Investointien toteutus **316 kpl 307,4 M€**
- Hoito & käyttö **365 kpl 305,6 M€**
- Liikenteen ohjaus **26 kpl 163,4 M€**
- Korjaus **127 kpl 131,9 M€**

Liikennemuodoittan

- Maantiet **1 643** sopimusta **667,4 M€**
- Rautatiet **2 363** sopimusta **664,3 M€**
- Vesiväylät **346** sopimusta **28,7 M€**
- Muut **261** sopimusta **196,1 M€**

Voimassa olevien n. 7900 sopimuksen

kokonaisarvo 7,5 Mrd. €

(sisältää myös
elinkaarihankkeiden sopimukset)

Miksi hankintojen tehostaminen?

Väylävirasto
Trafikledsverket

The productivity opportunity in construction

Construction matters for the world economy

... but has a long record of poor productivity

Construction-related spending accounts for

13% of the world's GDP

...but the sector's annual productivity growth has only increased

1% over the past 20 years

\$1.6 trillion of additional value added could be created through higher productivity, meeting half the world's infrastructure need

Maailmanlaajuinen haaste rakentamisessa

Action in seven areas can boost sector productivity by

50–60%

- Reshape regulation
- Rewire contracts
- Rethink design
- Improve procurement and supply chain
- Improve onsite execution
- Infuse technology and innovation
- Reskill workers

5–10X productivity boost

possible for some parts of the industry by moving to a manufacturing-style production system

Väylävirasto – palveluntuottajat tapaamisia

Syksyn 2023 aikana tavattiin 15 merkittävän palveluntuottajan edustajat, joissa nousi esille mm. seuraavia kehittämiskohteita:

- Käytetään hankinnan vaativuuden mukaisia **referenssivaatimuksia**
- Edistetään laajojen **ympäristökriteerien** käyttöönottoa hankinnoissa
- Tehostetaan **laadunhallintaa ja -valvontaa** hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan **digitaalisia** keinoja
- Varmistetaan tietojen oikea-aikainen siirtyminen keskitettyihin järjestelmiin (mm. Projektivelho, Sopimusten hallintajärjestelmä,...)
- Käytetään **Ihku-laskentapalvelua** aktiivisesti hankkeiden ja projektien kustannusarvioiden laadinnassa ja tunnistetaan sekä viestitään kustannusarvioiden riskit
- Hyödynnetään hankinnoissa **Mestari-Kisälli -mallia** alan osaaminen varmistamiseksi
- Käsitellään säännöllisesti **johtoryhmätasolla hankintojen raportit** ja kilpailutusten tulokset
- Tehostetaan ja kehitetään tilaajatoimintaa ja -osaamista sekä talouden- ja sopimusten hallintaa sekä **varmistetaan sopimuksen aikainen yhtenäinen** toiminta valtakunnallisesti
- Otetaan laajasti käyttöön koko sopimusta toteuttavan tiimin (tilaaja-teettäjäkonsultit-suunnittelija/urakoitsija) **yhteistyövalmennus**
- Laaditaan **Lean -periaatteiden** mukaiseen toimintaan tähtäävä toimintamalli

Väylävirasto/ELY - Infra ry yhteistyöryhmän tavoitteet ja toimintaperiaatteet

Tavoitteena on edistää hankintojen kehittämistä, toimintatapojen yhtenäistämistä ja alan vuoropuhelua sekä edesauttaa Hankintojen toimintalinjojen käytäntöön vientiä

- Yhteistyöryhmän toimintaperiaatteet:
 - Keskustellaan ja kommentoidaan asioita sekä nostetaan esille näkökulmia => Väylävirasto kuitenkin lopullisesti päättää.
 - Kokoonnutaan kolmesta neljään kertaa vuodessa.
 - Kokoukset teemoitetaan ja tehdään vuosikello
 - Viedään asiat konkreettiselle tasolle => viime kädessä hankinta-asiakirjat
 - Yhteistyöryhmän alla alatyöryhmiä, joissa käsitellään konkreettisemmin asioita ja valmistellaan aineistoja yhteistyöryhmälle
 - Alatyöryhmien peruskokoonpano: Väylän, ELYn, INFRA:n ja jäsenyritysten edustajat
 - Hyödynnetään taustalla Väylän ja ELYn hankintoihin liittyviä muita ryhmiä ja verkostoja
- Yhteistyöryhmän puheenjohtaja on Väylävirastosta ja sihteeri INFRAsta

Yhteistyöryhmän kokoonpano

Yhteistyöryhmään kuuluvat seuraavat henkilöt:

- Pekka Petäjäniemi, Väylävirasto, pj.
- Virpi Anttila, Väylävirasto
- Lars Westermarck, Väylävirasto
- Riitta Kaasalainen, Väylävirasto
- Magnus Nygård, Väylävirasto
- Katja Koskelainen, Väylävirasto
- Jaakko Ylinampa, Lapin ELY-keskus
- Janne Jaatinen, Keski-Suomen ELY-keskus
- Mikko Möttönen, INFRA ry: isojen yritysten edustaja
- Nina Lindström, INFRA ry: PK-yritysten edustaja
- Jaakko Uunila, INFRA ry: PK-yritysten edustaja
- Mikael Tallqvist, INFRA ry: PK-yritysten edustaja
- Paavo Syrjö, INFRA ry
- Juha Laurila, INFRA ry
- Kari Muhonen, INFRA ry, siht.

Alaryhmä: Toimivat ratamarkkinat

Väylävirasto
Trafikledsverket

Seuraavia neljää asiaa edistetään / toteutetaan:

1. Henkilöreferenssienvaatumusten keventäminen
 - Avainhenkilöille hyväksyttäisiin myös muun rakentamisen referenssit (projektinhallinta oleellista) => Tiimiajattelu
 - Referenssien hyväksyminen pidemmältä ajalta
 - Realistiset referenssivaatimukset
 - Kunnossapitotyö –referenssien hyväksyminen investointipuolelle
2. Sisääntulourakat:
 - Määrien kasvattaminen ja erilaisia urakoita (V. 22 kaksi ja v. 23 kolme urakkaa)
 - INFRAn ehdotus sisääntulopoluista yritysreferenssien osalta (porrasajattelu)
 - Aloittelija/1.taso (sisääntulourakat)
 - 2.taso (perusurakat)
 - 3.taso (vaativat urakat)
 - 4.taso (erittäin vaativat urakat)
3. Rataoppimiskeskus (ROK)
 - Miten palvelee parhaiten toteuttajia
 - ROK:n urakoitsijahaastattelut ja tehdään tilanteesta johtopäätöksiä

4. Sähkö- ja turvalaitteiden alihankinnat
 - Voimavara-aliurakoitsija vasta ennen sopimuksen allekirjoitusta?

Alatyöryhmä: Yhteistoiminnallisuus sopimuksissa

Halutaan edistää yhteistoiminnallisuutta hankkeiden kaikissa vaiheissa:

Ennen sopimusta

- Yleiskuvaus yhteistoiminnallisuudesta tarjouspyyntöön
- Markkinavuoropuhelut => tilaajan tahtotila, tavoitteet ja yhteistoiminnallisuus kerrotaan selkeästi

Sopimuskatselmus

- Keskeiset keinot yhteistoiminnallisuuden ja luottamuksen rakentamiseksi (keskustellaan ja käydään läpi tarjouspyynnön kirjaukset)

Sopimuksen alkuvaihe (suunnittelu- /valmistautumisvaihe)

- Järjestetään Kickoff-tilaisuudet (laajuus hankkeen koon ja vaativuuden mukaan)
 - Yhdessä mietitään ja täsmennetään sekä kirjataan yhteiset tavoitteet, pelisäännöt sekä avainhenkilöiden roolit ja vastuut => "projektin huoneentaulu" allekirjoituksin
 - Tapauskohtaisesti valmennusta yhteistoiminnallisuuteen

Alatyöryhmä: Yhteistoiminnallisuus sopimuksissa; jatkuu

Sopimuksen aikainen toiminta; kirjauksia malliasiakirjoihin

- Seurataan ja mitataan säännöllisesti yhteisten tavoitteiden, pelisääntöjen ja roolien toteutumista
- Tiedon siirtämisen varmistaminen kaikille osapuolille (esim. aliurakoitsijat) => perehdytykset ja työmaaopas (sisältää yhteistoiminnalliset elementit)
- Pelisääntöjä
 - Rutiineita, joista ei tehdä pöytäkirjaa (epävirallinen kanssakäyminen, asioiden ennakointi) => yhteinen tilannekuva
 - Tiedonvälityksen lisääminen ja keskustelukulttuurista sopiminen sekä siihen kannustaminen
- Bonukset ja sanktiot

Urakan loppuunsaattaminen ja takuu-aika

- Palautepalaverit, joissa käydään läpi myös onnistuminen yhteistoiminnallisuudessa
- Takuuajan toiminnan kuvaus (tarkennetaan)

RALA –palaute molemmin puolin

Alatyöryhmä: Urakoinnin vastuukysymykset

Väylävirasto
Trafikledsverket

Ideoinneissa päädytty kolmeen kokonaisuuteen, joita edistetään:

1. Selkeä vastuiden jako
2. Innovointi urakoissa
3. Suunnitelmien oikeellisuus

Selkeä vastuiden jako

- Tilaaja ottaa enemmän vastuuta lähtötiedoista
- Kolme pilottia määräsidonnaisuuksiin liittyen
 - Yksi Väylän hanke
 - Kaksi ELYjen hanketta
- Periaate määräsidonnaisuuksiin:
 - Määräsidonnaiset työlajit / litterat
 - 5 %:n säännön piirissä olevat työlajit / litterat
 - Ei määräsidonnaisuutta

Maanteitä saatetaan jatkossa
asfaltoida yhä useammin
päiväsaikaan yötyön terveystahittojen
vuoksi

JANE ILTANEN

Alatyöryhmä: Päällysteet hankinnoissa

- Tiekartta asfalttialan hankintojen vihreästä siirtymästä
 - Motivan kanssa tehty yhteistyö
- Aikataulu EPD-työkalun käyttöön saamiseksi
 - Verifiointi kesken, valmistuu 1/2024
 - Tehdään Norjalaisen EPDNorgen kanssa

Alatyöryhmä: Vähähiilisyys hankinnoissa

- Hankintojen nykytilanne vähähiilisyiden osalta.
 - Suunnittelussa edetty
 - Rakentamisen osalta alkuvaihe hitaampi
 - Urakoitsijoilla valmius olemassa
- Väylävirasto selvittää sopivaa pilottikohdetta testata vähähiilisyiden huomioimista hankkeessa.
- Ryhmään kutsutaan myös Helsingin kaupungin edustaja
- Järjestetään keväällä keskustelutilaisuuksia mm. ympäristösuunnitelman pisteyttämisestä.

Lean –periaatteiden mukainen toiminta

- **Ihmisten kunnioittaminen on ympyrän keskellä, koska se on Lean- ajattelun keskeisin perusta!**
- Missä tahansa organisaatiossa tai tiimissä - olipa kyse toimialallamme tai millä tahansa jokapäiväisen elämän osa-alueella - jos et kunnioita ja luota ihmisiin, joiden kanssa työskentelet, on lähes mahdotonta ymmärtää sitä todellista arvoa, jota tavoitellaan sidosryhmiemme hyväksi.
- **Organisaatiot ja ihmiset tarvitsevat harjoitusta ja valmennusta rohkaistuakseen edistämään kunnioitusta ja luottamusta kaikkien tiimin jäsenten keskuudessa, jotta he voivat toteuttaa palvelua tehokkaasti.**

Terveenä töistä kotiin - ei vain fyysisesti vaan myös henkisesti

Yhteistyövalmennuksesta

- Puitesopimus tehty seuraavien yritysten kanssa
 - Aava Bang Oy
 - Boost Brother Oy
 - Faros Com Oy
 - KPMG Oy
 - Mittaviiva Oy
 - Proxion Pro Oy
 - Ramboll Finland Oy
 - Vison Oy

Liittymäpinta myös HOF –ajatteluun!!!

"Mainos"

Lean-rakentamisen päivät 2024

Ihmisiä rakentamassa

4.-5.6.2024, Sokos Hotel Tripla, Helsinki

lcicongress.fi

The advertisement features a yellow background with a blue semi-circle at the top left containing the text "LCICONGRESS.FI". Below this, a group of stylized human figures are shown climbing a stack of blue blocks, with a ladder and arrows indicating upward movement. A pink banner at the bottom contains the text "Ihmisiä rakentamassa" and "4.-5.6.2024, Helsinki". Logos for "LEAN CONSTRUCTION INSTITUTE FINLAND" and "ril" are also present.

LCICONGRESS.FI

LEAN-RAKENTAMISEN PÄIVÄT 2024

Ihmisiä rakentamassa

4.-5.6.2024, Helsinki

LEAN CONSTRUCTION INSTITUTE FINLAND ril

Väylän strategia vs. Lean

Asiakastarpeet => arvontuotto

Laadukas tieto => tiedon virtaus

Tehokkuus => hukan vähentäminen, jatkuva parantaminen, kokonaisuuden optimointi

Yhteistyöhakuisuus => kunnioita ihmistä